

POSUDOK OPONENTKY HABILITAČNEJ PRÁCE

Autor práce:	JUDr. Juraj TAKÁČ, PhD.
Oponentka práce:	prof. JUDr. Daniela Gandžalová, PhD., Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici
Téma práce:	Modifikácia bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho zánik za trvania manželstva
Študijný odbor:	právo
Študijný program:	občianske právo

Na základe menovacieho dekrétu predsedu Vedeckej rady Právnickej fakulty UMB v Banskej Bystrici, doc. Dr. iur. JUDr. Ing. Michala Turošika, PhD., zo dňa 24. apríla 2023, ktorým som bola menovaná za oponentku habilitačnej práce JUDr. Juraja Takáča, PhD., na tému „Modifikácia bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho zánik za trvania manželstva“, podávam nasledujúci oponentský posudok:

1. Aktuálnosť zvolenej témy habilitačnej práce:

Predkladaná habilitačná práca s názvom „Modifikácie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho zánik za trvania manželstva“ sa venuje problematike súčasnej právnej úpravy inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva manželov s osobitným zameraním, v súlade s názvom práce, na jednotlivé zákonom umožnené modifikácie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho zánik za trvania manželstva. Keďže majetkové vzťahy medzi manželmi tvoria veľmi významnú časť rodinno-právnych vzťahov a vzhľadom na význam inštitútu BSM ako ťažiskovej úpravy majetkového spoločenstva manželov v našej právnej úprave považujem tému predloženej habilitačnej práce za aktuálnu. Je síce možné konštatovať, že nové pravidlá ekonomického života v našej spoločnosti, ktoré vytvorili po spoločensko-ekonomických zmenách širší priestor pre slobodný vývoj a iniciatívu jednotlivcov, často narážajú na pomerne rigoróznou a úzku úpravu majetkových vzťahov medzi manželmi, a preto sa už niekoľko rokov stáva stále viac aktuálnou potreba zmeny terajšej, takmer kogentnej podoby inštitútu BSM ako ťažiskovej úpravy majetkového spoločenstva manželov tak, ako ho pozná súčasná právna úprava. O novej právnej úprave majetkových vzťahov medzi manželmi sa uvažuje i v rámci prebiehajúcich rekodifikačných prác súkromného práva v SR.

2. Vhodnosť štruktúry habilitačnej práce:

Autor rozdelil systematicky svoju prácu na tri nosné kapitoly, ktoré sú členené podľa predmetu skúmania na jednotlivé čiastkové podkapitoly. V prvej kapitole sa autor logicky venuje všeobecne charakteristike inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva. V tomto zmysle popisuje podstatu tohto inštitútu, vymedzuje, čo tvorí predmet bezpodielového spoluvlastníctva, popisuje jeho vznik a zánik, a samostatne sa v 2. a 3. podkapitole venuje jeho modifikačným aspektom. V týchto súvislostiach, v súlade s témou práce, vymedzuje podstatu rozšírenia, ako aj zúženia bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vychádzajúc najmä z ustanovenia § 143a Občianskeho zákonníka, ako aj z možnosti kreovania bezpodielového spoluvlastníctva manželov ku dňu zániku manželstva.

V druhej kapitole analyzuje zákonné podmienky zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to napriek skutočnosti, že samotné manželstvo naďalej existuje (trvá), s podrobnou charakteristikou každého zo zákonných dôvodov. Autor skúma následne i samotné následky zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to ako z hľadiska postavenia samotných manželov, tak aj z hľadiska práv tretích osôb. V týchto súvislostiach sa autor osobitne venuje i možnosti zrušenia BSM a jeho prípadného obnovenia (za trvania manželstva) v prípade, ak jeden z manželov získa oprávnenie na podnikateľskú činnosť.

V tretej kapitole autor poukazuje na historickoprávne aspekty vývoja právnej úpravy skúmanej problematiky na našom území. Osobitne by som rada vyzdvihla obsahové spracovanie podkapitoly 3.2, kde autor komparuje našu právnu úpravu skúmaného inštitútu s právnou úpravou majetkových vzťahov manželov vo vybraných zahraničných krajinách, konkrétne: Rakúsko, Nemecko, Francúzsko, Holandsko, a samostatnú pozornosť v tejto súvislosti venuje autor z logických dôvodov najmä českej právnej úprave. Mám za to, že i z uskutočnenej komparácie s vybranými zahraničnými úpravami získal autor dôležité poznatky, ktoré mu umožnili formulovať aj jeho úvahy *de lege ferenda*, zhmotnené v obsahovom spracovaní poslednej kapitoly jeho práce. Systematické členenie predloženej habilitačnej práce považujem za logické a správne, vychádzajúc z témy práce, štruktúra práce bola zvolená vhodne, zohľadňuje vybrané oblasti skúmanej problematiky v súlade s témou práce.

3. Metodológia spracovania problematiky:

Z hľadiska metodológie spracovania problematiky, ktorá bola ťažiskovou pre túto prácu, je z jej obsahového spracovania zrejmé, že autor vychádzal zo všeobecných vedeckých metód skúmania viažucich sa na skúmanie teoretickoprávnych otázok, predložených výstupmi a vychádzajúcich z fundovaných odborných prameňov, ale aj z aplikačnej praxe. Pri skúmaní

vybranej problematiky boli využité metódy skúmania spočívajúce jednak v analýze vybranej problematiky vychádzajúce zo skúmania jednotlivých čiastkových otázok a kreovaných oblastí výskumu, jednak v syntéze týchto oblastí s cieľom dosiahnutia uceleného a logického záveru, tiež ale v komparácii vybraných zahraničných právnych úprav skúmanej problematiky s našou právnou úpravou, a v neposlednom rade i v indukcii skutočností, vychádzajúcich z doterajšieho rekodifikačného procesu, smerujúceho k budúcej právnej úprave skúmanej oblasti v pripravovanom novom OZ SR. Je možné teda konštatovať, že autor používal pri spracovaní vybranej problematiky tradičné vedecké metódy výskumu, a to konkrétne najmä metódy právnej analýzy, syntézy, dedukcie, indukcie a tiež komparácie.

4. Využitie odborných prameňov v habilitačnej práci:

Autor využil pri spracovaní svojej habilitačnej práce početné množstvo odbornej monografickej literatúry, a to ako domácej, tak i zahraničnej, časopiseckej literatúry, článkov dostupných z elektronickej databázy, zahraničné i domáce právne predpisy, a osobitne treba vyzdvihnúť početnú judikatúru najvyšších súdnych autorít, a to ako slovenských, tak i zahraničných.

5. Hĺbka a správnosť uskutočnenej analýzy:

V súlade s témou habilitačnej práce autor v rámci jej obsahového spracovania podrobil analýze najmä tie ustanovenia Občianskeho zákonníka, kde tento zákon elementárne vymedzuje, čo predstavuje inštitút bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako upravuje jeho rozsah, ako vzniká, kedy sa môže modifikovať a kedy zaniknúť, ale tiež, čo môže byť predmetom bezpodielového spoluvlastníctva, akým spôsobom manželia v rámci majetkovoprávných vzťahov vystupujú voči tretím osobám, aké sú princípy nakladania a hospodárenia so spoločným majetkom, a akým spôsobom v prípade zániku bezpodielového spoluvlastníctva môže dôjsť k jeho vyporiadaniu. Autor skúmal podstatu, význam, ako aj následky modifikácie BSM a jeho zánik za trvania manželstva, čo je predmetom právnej úpravy, obsiahnutej najmä v § 143a, 148 ods. 2 a 148a ods. 2 OZ. Oceniť treba, že okrem teoretickej a výkladovej stránky obsahu právnej úpravy jednotlivých ustanovení Občianskeho zákonníka autor vo svojej práci poukazuje i na špecifické otázky vyskytujúce sa v aplikačnej praxi pri výklade analyzovaných ustanovení zákona. Nevyhýba sa prejavovať a prezentovať vlastné názory a myšlienky, opierajúc sa o príslušnú judikatúru najvyšších súdnych autorít, odbornú literatúru, ktorá má zaistiť relevantnosť prezentovaných názorov a záverov.

6. Jazyková, gramatická a štylistická úroveň spracovania textu habilitačnej práce, používanie správnej odbornej terminológie, formálne náležitosti a úprava obsahu habilitačnej práce:

Predložená habilitačná práca aj po štylistickej, jazykovej, gramatickej, ako i po formálnej stránke v zásade zodpovedá kritériám požadovaným na tento druh prác, až na drobné formálne nedostatky v texte, týkajúce sa najmä predpísaných náležitostí citácií, nepresností v označení judikatúry, drobné preklepy.

7. Splnenie cieľov habilitačnej práce:

Tak ako uvádza sám autor v texte svojej práce, hlavným cieľom jeho habilitačnej práce bolo podrobiť vedeckému výskumu slovenskú súčasnú právnu úpravu modifikácie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a možnosti jeho zániku za trvania manželstva. Okrem toho jeho cieľom bolo tiež poukázať na možný budúci vývoj právnej úpravy tejto oblasti, a to i s poukazom a komparáciou právnej regulácie danej oblasti vo vybraných zahraničných právnych úpravách a zohľadňujúc i právnohistorické aspekty právnej regulácie danej oblasti na našom území v minulosti. Vymedzenie cieľov práce autor vníma z dvoch aspektov, ako sám konštatuje. Prvý je teoretický, spočívajúci v analyzovaní súčasnej právnej úpravy, vymedzení jej podstaty, poukázaní na nedostatky, ktoré vykazuje, ako aj v priblížení rekodifikačných snáh a ich smerovanie v zmysle úvah *de lege ferenda*. Druhý aspekt je praktický, ktorý spočíva v snahe o čo najefektívnejšie prepojenie skúmanej problematiky s aplikačnou praxou, vychádzajúc z početnej judikatúry najvyšších súdnych autorít a z odbornej literatúry. Z obsahového spracovania textu práce je možné konštatovať, že jej autorovi sa podarilo vymedzený cieľ (ciele) naplniť, a to i s ohľadom na stanovenie troch hlavných hypotéz, ktoré autor formuloval už v rámci úvodu práce.

8. Dosiahnuté výsledky práce, prínos práce pre ďalší rozvoj vedy, prípadne praxe a nové poznatky, ktoré habilitačná práca prináša:

Prínosom predloženej habilitačnej práce pre ďalší rozvoj vedy (ale aj aplikačnej praxe) je jednak sumarizácia teoretických poznatkov o spracovávanej problematike, ale tiež predložené závery a poznatky vedeckej práce autora, ktoré môžu byť prínosné a inšpiratívne i pre legislatívu. Podnetnými v tomto zmysle môžu byť najmä názory autora, ktorých podstatou je poukázať na aktuálnu potrebu legislatívnych zmien smerujúcich k rozšíreniu zmluvnej autonómie manželov vo vzťahu modifikácie ich majetkových vzťahov. Autor poukazuje v týchto súvislostiach na možnosť samotnej transformácie bezpodielového spoluvlastníctva na

majetkové spoločenstvo manželov, ktoré by malo mať z pohľadu rozsahu majetkových práv a povinností širší koncept, ako je to v súčasnosti. Autor v týchto súvislostiach poukazuje osobitne na význam inštitútu predmanželskej zmluvy, ako i na možnosti zrušenia existencie majetkového spoločenstva za trvania manželstva na základe dohody manželov. Zaujímavé sú i úvahy autora nad ochranou postavenia manželov v rámci ich majetkových vzťahov v prípade prílišnej autonómie manželov v oblasti modifikovaného rozsahu, ako aj o rozhodovaní o samotnej existencii majetkového spoločenstva (bezpodielového spoluvlastníctva manželov). V týchto súvislostiach autor poukazuje na fakt, že okrem základných funkčných vlastností vecnoprávneho inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva manželov smerujúcich k zaisteniu rovnakého postavenia manželov v rovine ich majetkového zabezpečenia, je dôležité zamerať sa aj na otázku súkromnoprávnej autonómie jednotlivca cez prizmu právneho postavenia manželov vo vzťahu k ich spoločnému majetku, možnosti rozhodovania o podobe ich vzájomných majetkovoprávných vzťahov, čo vyvoláva a zdôvodňuje potrebu prípadného rozšírenia zmluvnej autonómie manželov vo vzťahu modifikácie ich majetkových vzťahov v ich budúcej právnej úprave v pripravovanom novom občianskom zákonníku. Predložená habilitačná práca svojím obsahovým spracovaním ponúka jednak sumarizáciu teoretických poznatkov o skúmanej problematike, závery a poznatky vedeckej práce jej autora, poukazuje na historickoprávne aspekty vývoja právnej úpravy skúmanej oblasti na našom území v minulosti, prináša poznatky v právnej úprave skúmanej problematiky vo vybraných zahraničnoprávných úpravách, obsahuje inšpiratívne podnety pre legislatívu a návrhy riešení špecifických okruhov problémov vyskytujúcich sa v aplikačnej praxi. Zhmotnením teoretickoprávnej stránky práce spolu so širokým spektrom judikatúry a názorových stanovísk uznávaných odborných autorít venujúcich sa danej oblasti, má predložená habilitačná práca potenciál jej využitia ako v oblasti vedy občianskeho práva, tak i v oblasti pedagogickej, ale aj aplikačnej praxe.

9. Vyjadrenie k výsledku kontroly originality habilitačnej práce:

Výsledok kontroly originality habilitačnej práce je 24,75 %, čo je výsledok akceptovateľný.

10. Otázky na ústnu obhajobu:

Vyjadrite sa k otázke vyporiadaniu majetkového spoločenstva manželov a jeho špecifikám v nemeckej právnej úprave.

11. Celkové slovné zhodnotenie práce:

Predložená habilitačná práca JUDr. Juraja Takáča, PhD., na tému „Modifikácia bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho zánik za trvania manželstva“, je vypracovaná ako po obsahovej, tak i po formálnej stránke na požadovanej vedeckej úrovni a prináša nové poznatky a závery. Autor preukázal, že je schopný prostredníctvom knižných prameňov, odborných a vedeckých článkov, právnych predpisov i súdnych rozhodnutí formulovať samostatný odborný text a vlastné úsudky na skúmanú problematiku. Autor práce preukázal schopnosť vedeckej analýzy problémov, ako aj formulovanie užitočných návrhov *de lege ferenda*. Vzhľadom na vyššie uvedené preto posudzovanú prácu

odporúčam prijať

na ústnu obhajobu a po jej úspešnom absolvovaní a po úspešnom absolvovaní habilitačnej prednášky navrhujem udeliť JUDr. Jurajovi Takáčovi, PhD., vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore habilitačného a inauguračného konania občianske právo.

V Banskej Bystrici, dňa 20. mája 2023

prof. JUDr. Daniela Gandžalová, PhD.